

بسمه تعالی

نمونه سؤال تشریحی برای آزمون پایان ترم

- ۱- تفکر شیعی گری چه ویژگی هایی داشته است؟
- ۲- دلایل گسترش فعالیت های حدیثی در قرن چهارم و پنجم چه بود؟

پرسش های تستی دروس ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۱۲

پرسش جلسه اول

- ۱- چرا سده های چهارم و پنجم در حدیث شیعه اهمیت دارند؟
 (الف) ظهور محدثان بزرگ
 (ب) نگارش کتب اربعه حدیثی شیعه
 (ج) نگارش کتابهای پیرامونی حدیث
 (د) هر سه مورد
- ۲- فراوانی و تنوع نگارشهای حدیثی این دوران حاصل چه برآیندی است؟
 (الف) فضای آزاد فرهنگی مذهبی برای شیعیان
 (ب) تلاش خستگی ناپذیر دانشمندان شیعی برای سود جستن از فضای پدیدآمده
 (ج) مطرح شدن پرسشها و شبهات، که پاسخ گویی به آنها نگارشهای گوناگونی را در پی داشت.
 (د) هر سه مورد
- ۳- کدام مورد درباره شخصیت شیعی بزرگ این دوران، شیخ مفید، درست است؟
 (الف) او بیشترین آثار حدیثی این دوران را داشته است.
 (ب) او از شرایط پدیدآمده در این دوران، بیشترین و بهترین بهره را در دفاع از ارکان تشیع برد.
 (ج) به جهت نگارشهای فراوان کلام نقلی، وی را مفید نامیده اند.
 (د) هیچ کدام
- ۴- شیعیان در تاریخ نگاری بر چه چیزهایی تأکید داشتند؟
 (الف) سیره و تاریخ زندگی معصومان با اولویت استفاده از متون روایی
 (ب) زندگی راویان حدیث و اصحاب امامان در کنار گزارش حوادث سیاسی
 (ج) تاریخ حدیث و سیر تحول آن
 (د) مبارزات سیاسی امامان با خلفا

- ۵- کدام مورد درباره فهرست‌نگاری و رجال درست نیست؟
- الف) هدف از فهرست‌نگاری برشماری نگاشته‌ها یا نویسندگان شیعی است، اما در رجال هدف شناساندن راوی از جهت وثاقت یا عدم وثاقت است.
- ب) نخستین نگارشها در این دو موضوع، در دوران حضور معصومان بوده است.
- ج) **فهرست‌نگاری شیعیان پس از پدید آمدن فهرست‌نگاری سنیان آغاز شد.**
- د) کهن‌ترین نگاشته‌های رجالی در دسترس ما، یادگار دو سده چهارم و پنجم است.

پرسش و پژوهش جلسه دوم

- ۱- او روایت‌کننده بیشتر اصول و مصنفات حدیثی اولیه است.
- الف) شیخ صدوق
- ب) شیخ مفید
- ج) **هارون بن موسی تلکبری**
- د) ابن خزاز قمی
- ۲- کدام گزینه درباره کتاب /اختیار معرفة الرجال درست است؟
- الف) تألیف مشترک کشی و شیخ طوسی است.
- ب) **گزیده‌ای از کتاب رجال کشی است که شیخ طوسی با گزینش و انتخاب خود آن را به نگارش درآورده است.**
- ج) تألیف شیخ طوسی است که پس از تألیف کتاب رجال و الفهرست خود، آن دو را خلاصه کرده و با این عنوان نوشته است.
- د) نگارش کشی است و شیخ طوسی در طریق نقل نسخه آن واقع شده است.
- ۳- کدام یک از افراد زیر در گروه محدثان تأثیرگذار بر فرهنگ و آموزه‌های شیعی قرار دارند؟
- الف) معز الدوله دیلمی، صاحب بن عباد، ابن شعبه حرانی، سید مرتضی علم الهدی
- ب) سید مرتضی علم الهدی، سید رضی، نجاشی، عیاشی، رکن الدوله
- ج) **ثقة الإسلام کلینی، شیخ صدوق، شیخ مفید، سید رضی و شیخ طوسی**
- د) عضد الدوله، محمد بن حسن ولید، شیخ مفید، شیخ طوسی، ابن شعبه حرانی
- ۴- کدام گزینه درباره قاضی نعمان مغربی درست است؟
- الف) از مبلغان و مؤلفان مشهور امامیه است که در خدمت فاطمیان مصر بوده است.
- ب) **درباره مذهب او اختلاف است. محل زندگی، آثار نگارشی و اظهار عقاید او دلالت بر آن دارد که شیعه اسماعیلی است.**
- ج) کتاب حدیثی المجالس و المسایر/ات او قابل اعتماد محدث نوری بوده و احادیث آن را در کتاب مستدرک الوسائل آورده است.

د) مجموعه روایاتی که در کتاب شرح الأخبار خود درباره امام مهدی (علیه السلام) آورده، گویای آن است که او شیعه دوازده امامی است.

۵- کدامیک از محدثان و دانشمندان سده‌های سوم و چهارم هجری به سبب فراوانی سفرهای علمی دارای اساتید بسیار و متنوع از فرقه‌های مختلف است؟

الف) شیخ کلینی

ب) شیخ صدوق

ج) شیخ طوسی

د) شیخ مفید

۶- کتاب المجازات النبویه اثر کیست و در کدامیک از دانشهای حدیثی کاربرد بیشتری دارد؟

الف) شیخ مفید، فقه الحدیث

ب) سید مرتضی، نقد الحدیث

ج) سید رضی، فقه الحدیث

د) شیخ صدوق، رجال

۷- در انتساب کدام کتب به مؤلفانشان تردید است؟

الف) انتساب الاختصاص به شیخ مفید و کامل الزیارات به ابن قولویه

ب) انتساب فقه الرضا به امام رضا (علیه السلام) و الاختصاص به شیخ مفید

ج) انتساب کامل الزیارات به ابن قولویه و مدینه العلم به شیخ صدوق

د) انتساب فقه الرضا به ابن بابویه و مدینه العلم به شیخ صدوق

پژوهش

سید بن طاووس (م ۶۶۴ ه) در کتابهای کشف المحجّه، فلاح السائل، و فتح الأبواب برخی روایات کتاب رسائل الأئمه را نقل کرده است؛ با مراجعه به این کتابها دست کم سه حدیث نقل شده از رسائل الأئمه کلینی را بیابید و بنویسید.

پرسش و پژوهش جلسه سوم

۱- حوزه‌های حدیثی با پشت سر گذاشتن چه فرایند و دارا شدن چه شکلی، به مدرسه حدیثی تبدیل شدند؟

الف) با پشت سر گذاشتن بی‌نظمیهای نخستین در عرضه و دریافت حدیث و با برخورداری از ساز و کار ویژه در عرضه و دریافت حدیث که آن حوزه را از دیگر حوزه‌ها متمایز می‌ساخت.

ب) با پشت سر گذاشتن بی‌نظمیهای نخستین در عرضه و دریافت حدیث و با به کارگیری شیوه‌های نو در کار عرضه حدیث

ج) با پشت سر گذاشتن تجربیات پیشینیان در رحله‌های حدیثی و برخورداری از روایات راویان عصر پیامبر (صلی الله علیه و آله)

د) با پشت سر گذاشتن پیامدهای منع تدوین حدیث و برخورداری از روحیه حدیث‌جویی و عزم جدی برای دریافت حدیث از هر فرد و هر مکان

۲- مهم‌ترین حوزه حدیثی شیعه در دوران امامان (علیهم السلام) کدام مورد است؟ آفت دامنگیر این حوزه چه بود؟

الف) مدینه - غلو

ب) کوفه - اصحاب رأی و نظر

ج) کوفه - غلو

د) مدینه - اصحاب رأی و نظر

۳- حوزه حدیثی قم بیش از همه متأثر و وامدار کدام حوزه حدیثی است؟

الف) مدینه

ب) کوفه

ج) خراسان

د) بغداد

۴- مشهورترین ویژگی مدرسه حدیثی قم کدام است؟

الف) مبارزه با غلو

ب) برخورد شدید با نقل احادیث ضعیف

ج) میراث‌داری

د) نص‌گرایی و اعتماد بر متون نقلی

۵- کدام گزینه درباره ویژگی نص‌گرایی در مدرسه حدیثی قم درست است؟

الف) نص‌گرایی، دائمی‌ترین و بنیادی‌ترین ویژگی در مدرسه حدیثی قم است که برای همیشه باعث تمایز این حوزه حدیثی از سایر حوزه‌ها و تبدیل آن به مدرسه حدیثی شده است.

ب) در میان ویژگی‌های مدرسه حدیثی قم نزدیک‌ترین شاخصه به نص‌گرایی ویژگی پرهیز از رأی و اجتناب از عقل‌گرایی است.

ج) نص‌گرایی قمیان تألیف آثاری را در پی داشت که متن آنها برگرفته از عبارات احادیث است و نویسندگان آنها از اظهار نظر شخصی و استدلال عقلانی در موضوعات مورد بحث خوداری کرده است.

د) همه موارد درست است.

پژوهش

۱- به نظر شما چه ویژگی‌هایی موجب می‌شد که برخی شهرها به کانون‌های پویا در عرصه تلاش‌های حدیثی تبدیل شوند؟

۲- چرا پس از سده پنجم مدرسه حدیثی قم رو به رکود و افول نهاد؟ شرایط سیاسی چه نقشی در این بحران داشتند؟

پرسش و پژوهش جلسه چهارم

۱- کتاب *المسائل* پرسش‌های کدام راوی مدرسه حدیثی قم از امام رضا (علیه السلام) است؟

الف) احمد بن محمد بن عیسی

ب) احمد بن محمد بن خالد

ج) زکریا بن آدم

د) سعد بن عبدالله

۲- کدام یک از کتب اربعه شیعه از آثار مدرسه حدیثی قم است؟

الف) کافی و من لایحضره الفقیه

ب) فقط کافی

ج) کافی و الاستبصار

د) تهذیب الأحکام و الاستبصار

۳- کدام گزینه درست است؟

الف) کهن‌ترین جامع حدیثی در دسترس شیعه کتاب *المحاسن* احمد بن محمد بن خالد برقی است.

ب) *بصائر الدرجات* از محمد بن حسن بن ولید، مشهورترین اثر ماندگار در باب امامت است.

ج) کهن‌ترین تفسیر مأثور در میان مسلمانان تفسیر علی بن ابراهیم است.

د) *کامل الزیارات* قدیم‌ترین کتاب است که در دسترس ما است.

۴- بیشترین حمله‌های منتقدانه شیخ مفید به محدثان مدرسه حدیثی قم به کدام ویژگی مدرسه حدیثی قم

بازمی‌گردد و مهم‌ترین اثر انتقادی شیخ مفید از قمیان کدام است؟

الف) مبارزه شدید قمیان با غلو و پذیرش سهو النبی (صلی الله علیه آله) - کتاب *الفصول العشره*.

ب) نص‌گرایی و اخباریگری قمیان - کتاب *تصحیح الاعتقادات*.

ج) مبارزه با نقل احادیث ضعیف - کتاب *الإختصاص*.

د) میراث‌داری که در ضمن آن آفات مدارس حدیثی دیگر بدین مدرسه راه یافت - کتاب *المقنعه* در رد *المقنعه*

شیخ صدوق.

پژوهش

۱- در برخی منابع^۱ ادعا شده که در قم در زمان پدر شیخ صدوق دویست هزار محدث وجود داشته است. درباره این ادعا و امکان درستی آن تحقیق کنید. آیا چنین چیزی از دیدگاه شما می‌تواند درست باشد؟

پرسش جلسه پنجم

۱- عوامل اصلی فراوانی مهاجرت دانش‌وران شیعی به شهر بغداد، در سده‌های سوم و چهارم چه بود؟
(الف) پیدایش حکومت‌های مستقل در ایران و عراق، حضور دیگر نحله‌های فکری در این شهر
(ب) پیدایش فضای باز و مناسب سیاسی و فرهنگی، حضور دیگر نحله‌های فکری در این شهر
(ج) حضور نایبان خاص حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) در این شهر، حضور دیگر نحله‌های فکری در این شهر

(د) پیدایش حکومت‌های مستقل شیعی در ایران و عراق، وجود فضای باز سیاسی و فرهنگی

۲- سلسله‌جنبان و بنیان‌گذار مدرسه حدیثی بغداد چه کسی بود؟
(الف) نایبان خاص امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

(ب) سید مرتضی

(ج) شیخ کلینی

(د) ابن معلم

۳- دو عامل اصلی اشتهار مدرسه حدیثی بغداد، بعد از غیبت صغری چه بود؟
(الف) ظهور شیخ مفید، مهاجرت محدثان و دانشمندان به این شهر
(ب) وجود گرایش‌های فراوان کلامی در این شهر، تسلط آل بویه بر بغداد
(ج) ظهور شیخ مفید، حضور نایبان خاص امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) در این شهر
(د) تسلط آل بویه بر بغداد، ظهور شیخ مفید

۴- کدام گزینه از مهم‌ترین اصول و مبانی فکری حاکم بر مدرسه حدیثی بغداد است؟
(الف) رویکرد و گرایش فراوان به حدیث، بی‌توجهی به عقل و تعقل
(ب) گرایش زیاد و بی‌اندازه به مسائل عقلی، اعتدال در گرایش به حدیث و مباحث نقلی
(ج) اعتدال در عقل‌گرایی، آفرینش شیوه‌ای منطقی در جمع بین عقل و نقل
(د) اعتدال در نقل‌گرایی، زیاده‌روی در اهتمام به مباحث عقلی و تعقلی

۱. دروس فی أصول الفقه الإمامیه، ص ۵۸؛ به نقل از اللوامع محمدتقی مجلسی (مجلسی اول).

پرسش جلسه ششم

۱- کدام حوزه حدیثی در شمار حوزه‌های حدیثی خراسان نیست؟

الف) سمرقند

ب) کشّ

ج) طبرستان

د) نیشابور

۲- راویانی که با عنوان مروزی، کشّی و بیهقی وصف شده‌اند، به ترتیب از کدام حوزه‌های حدیثی هستند؟

الف) طبرستان، خراسان، ری

ب) طبرستان، سمرقند، خراسان

ج) خراسان، طبرستان، بیهقی

د) خراسان، خراسان، خراسان

۳- فضل بن شاذان از مشاهیر کدام حوزه حدیثی است؟

الف) سبزوار

ب) بیهقی

ج) نیشابور

د) طبرستان

۴- کدام حوزه حدیثی به مهاجرت سادات و شیعیان شهره است؟

الف) ری

ب) طبرستان

ج) مصر

د) خراسان

۵- کدام کتابها محصول حوزه حدیثی مصر است؟

الف) اخبار القائم، الاشعثیات

ب) عیون الاخبار، الجعفریات

ج) شرح الاخبار، دعائم الاسلام

د) روضة الواعظین، الاشعثیات

پرسش جلسه دوازدهم

۱- سردمدار رواج اخباریگری و سردمدار مبارزه علیه آن به ترتیب چه کسانی هستند؟

الف) استرآبادی، صاحب جواهر

ب) شیخ مرتضی انصاری، صاحب جواهر

ج) استرآبادی، وحید بهبهانی

د) شیخ مرتضی انصاری، وحید بهبهانی

۲- کدام گزینه، از ویژگیهای مسلک اخباریگری نیست؟

الف) روایات کتب اربعه قطعی الصدور هستند.

ب) اجماع حجت نیست.

ج) اجتهاد و تقلید یکی از راههای دستیابی به احکام و وظایف شرعی است.

د) هر آنچه ما نیاز داریم، در روایات معصومین (علیهم السلام) موجود است.

۳- کدام یک از عالمان زیر به اخباریگری گرایش نداشتند؟

الف) ملا محسن فیض کاشانی

ب) شیخ حر عاملی

ج) سید هاشم بحرانی

د) شیخ مرتضی انصاری

۴- از نظر اخباریان ...

الف) استنباط احکام نظری از ظاهر کتاب خدا و سنت پیامبر امکان پذیر است.

ب) بسیاری از احکام و آموزه‌های دین دچار نسخ و تقیید و تخصیص و تأویل است.

ج) عقل انسانی توان درک و فهم احکام و نظریات شرعی را دارد.

د) هیچ کدام صحیح نیست.

۵- منبع معرفتی از نظر اخباریان چیست؟

الف) عقل

ب) قرآن

ج) سنت

د) تقلید از معصوم